

श्रीदत्तात्रेय योग शास्त्र

{॥ श्रीदत्तात्रेय योग शास्त्र ॥}

नृसिंहरूपिणे चिदात्तुने सुखस्वरूपिणे ।

पदैः त्रिभिः तदादिभिः निरूपिताय वै नमः ॥ १ ॥

सांकृतिः मुनिवर्यो असौ भूतये योगलिङ्गया ।

भुवः सर्वाः परिव्रान्यन्मैमिषारण्यमाप्तवान् ॥ २ ॥

सुगन्धिनानाकुसुमैः स्वादुसंफलसंयुतैः ।

शाखिभिः सहितं पुण्यं जलकासारमण्डितम् ॥ ३ ॥

सः मुनिः विचरन्तत्र ददर्शात्तत्रोः अधः ।

वेदिकायां समासीनं दत्तात्रेयं महामुनिम् ॥ ४ ॥

बद्धपद्मासनासीनं नासाग्रार्पितया दृशा ।

ऊरुमध्यगतोत्तानपाणियुग्मेन शोभितम् ॥ ५ ॥

ततः प्रणम्याखिलं दत्तात्रेयं महामुनिम् ।

तत् शिष्यैः सह तत्रैव सम्मुखश्चापविष्टवान् ॥ ६ ॥

तदैव सः मुनिः योगात् विरम्य स्वपुरः स्थितम् ।

উবাচ সাংকৃতিং প্রিতিপূর্বকং স্বাগতং বচঃ ॥ ৭ ॥

সাংকৃতে কথয ত্বং মাং কিমুদ্दिशेयागतঃ ।

ইতি পৃষ্টস্তু সঃ প্রাহ যোগং জ্ঞাতুমিহাগতঃ ॥ ৮ ॥

যোগো হি বহুধা ব্রহ্মস্তুংসর্বং কতয়ামি তে ।

মন্ত্রযোগো লয়শ্চৈব হঠযোগস্তথৈব চ ।

রজযোগশ্চতুর্থঃ স্যাত্যোগানামুত্তমস্তু সঃ ॥ ৯ ॥

আরম্ভশ্চ ঘটশ্চৈব তথা পরিচয়ঃ স্মৃতঃ ।

নিষ্পত্তিশ্চেত্যবস্থা চ চতুর্থী পরিকল্পিতা ।

এতেষাং বিস্তরং বক্ষ্যে যদি ত্বং শ্রোতুমিচ্ছসি ॥ ১০ ॥

অঙ্গেষু মাতৃকা পূর্বং মন্ত্রং জপন্ সুধীঃ ।

য কচনাভিসিদ্ধয়ে স্যাত্ মন্ত্রযোগঃ স কথ্যতে ॥ ১১ ॥

মৃদুঃ তস্যাদিকারী স্যাদ্বাদশাব্দৈঃ তু সাধনাত্ ।

প্রায়েণ লভতে জ্ঞানং সিদ্ধিশ্চৈবানিমাদিকাঃ ॥ ১২ ॥

অল্পবুদ্ধিঃ ইমং যোগং সেবতে সাধকামধমঃ ।

মন্ত্রযোগো হ্যযং প্রোক্তো যোগানামধমস্তু সঃ ॥ ১৩ ॥

लययोगश्चित्तलयः संकेतैः तु प्रजायते ।

आदिनाथेन संकेता अष्टकोटि प्रकीर्तिताः ॥ १४ ॥

सांस्कृतिरुवाच --

भगवन्नादिनाथः सः किं रूपः कः सः उच्यताम् ।

दत्तात्रेय उवाच --

महादेवस्य नामान्यादिनाथादिकान्यपि ।

शिवेश्वरश्च देवोऽसौ लीलया व्यचरत्प्रभुः ॥ १५ ॥

श्रीकर्णपर्वते गौर्या सह प्रमथनायकान् ।

हिमालयपर्वते चैवकदलीवनगोचरे ॥ १६ ॥

गिरिकूटे चित्रकूटे सुपादपयुते गिरौ ।

कृपयैकैकसंकेतं शंकरः प्राह तत्र तान् ॥ १७ ॥

तानि सर्वाणि वक्षुं तु न हि शक्नेमि विस्तुरात् ।

कानिचिंकथयिष्यामि सहजाभ्यासवत्सुखम् ॥ १८ ॥

तिष्ठन् गच्छस्वपन्तुङ्गन्ध्यायन्सून्यमहर्निशम् ।

अयमेको हि संकेतः आदिनाथेन भाषितः ॥ १९ ॥

नासाग्रदृष्टिमात्रेण ह्यपरः परिकीर्तितः ।

शिरस्पश्चाच्च भागस्य ध्यानं मृत्युं जयेत् परम् ॥ २० ॥

भ्रूमध्यदृष्टिमात्रेण परः संकेतः उच्यते ।

ललाते भ्रूतले यश्चेत्तमः सः प्रकीर्तितः ॥ २१ ॥

सव्यदक्षिणपादस्याङ्गुष्ठे लयमुत्तमम् ।

उत्तानशववङ्भूमौ शयनं चोक्तमुत्तमम् ॥ २२ ॥

शिथिलो निर्जने देशे कुर्याच्छेत्सिद्धिमाप्नुयात् ।

एवं च बह्वसंकेतान् कथयामास शंकरः ॥ २३ ॥

संकेतैः बह्वभिश्चान्यैः यस्य चित्तलयो भवेत् ।

स एव लययोगः स्यात् कर्मयोगं ततः शृणुः ॥ २४ ॥

यमश्च नियमश्चैवासनं च ततः परम् ।

प्राणायामश्चतुर्थः स्यात् प्रत्याहारस्तु पञ्चमः ।

ततस्तु धारणा प्रोक्ता ध्यानं सप्तममुच्यते ॥ २५ ॥

समाधिः अष्टमः प्रोक्तः सर्वपुण्यप्रदः ।

एवमष्टाङ्गयोगं च याञ्ज्वक्त्र्यादयो विदुः ॥ २६ ॥

कपिलाद्यास्तु शिष्याश्च हठं क्युस्ततो यथा ।

तद्यथा च महामुद्रा महाबन्धुस्तथैव च ॥ २७ ॥

ततः स्यात्खचरीमुद्रा बन्धो जालन्धरः तथा ।

उड्डीड्याणं मूलबन्धो विपरीतकरणी तथा ॥ २८ ॥

बज्रोलिः अमरोलिश्च सहजोलिमिधा मता ।

एतेषां लक्षणं बन्धे कर्त्तव्यं च विशेषतः ॥ २९ ॥

यमाः ये दशः सम्प्राक्ताः ऋषिभिः तद्दर्शिभिः ।

लघुहारस्तु तेषुको मुख्या भवति नापरे ।

अहिंसा नियमेषुका मुख्या भवति नापरे ॥ ३० ॥

चतुरशीतिलक्षेष्वासनेषुत्तमं शृणु ।

आदिनाथेन सम्प्राक्तं यदासनमिहोच्यते ॥ ३१ ॥

उत्तानौ चरणौ कृत्वोरुसंस्थौ प्रयत्नतः ।

उरु मध्ये तथोत्तानौ पाणी कृत्वा ततो दृशौ ॥ ३२ ॥

नासाग्रे विन्यसेद्राजदन्तमूलं च जिह्वया ।

उत्तभ्य चिबुकं बन्धः संस्थाप्य पवनं शनैः ॥ ३३ ॥

यथाशक्ति समकृष्य पूरयेद्दरं शनैः ।

यथाशक्त्येव पश्चात्तु रेचयेत्पवनं शनैः ॥ ७४ ॥

इदं पद्मासनं प्रोक्तं सर्वव्याधिविनाशनम् ।

दूर्लभं येन केनापि धिमता लभ्यते भुवि ॥ ७५ ॥

सांस्कृते शृणु सत्त्वस्था योगाभ्यासक्रमं यथा ।

वक्ष्यमाणं प्रयत्नेन योगिनां सर्वलक्षणैः ॥ ७६ ॥

युव अवस्थाहपि बुद्ध्या वा व्याधितो वा शनैः शनैः ।

अभ्यासादिसिद्धिमाप्नोति योगे सर्वोहप्यतन्द्रितः ॥ ७७ ॥

ब्राह्मणः श्रमणो वा बौद्धो वाप्यार्हतोऽथवा ।

कापालिको वा चार्वाकः श्रद्धया सहितः सुधीः ।

योगाभ्यासोऽतो नित्यं सर्वसिद्धिमवाप्नुयात् ॥ ७८ ॥

क्रियायुक्तस्य सिद्धिः स्यादक्रियस्य कथं भवेत् ।

न शान्तपाठमात्रेण काचित्सिद्धिः प्रजायते ॥ ७९ ॥

मुण्डितो दण्डधारी वा काषायवसनोऽपि वा ।

नारायणवदो वापि जटिलो मम्मलेपनः ॥ ८० ॥

नमः शिवायवाची वा बाह्यार्चा पूजकोऽपि वा ।

द्वादशस्थानपूजा वा बहव्यवसलभाषितम् ।

क्रियाहीनोऽथवा कूरः कथं सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ ४१ ॥

न वेषधारणं सिद्धेः कारणं न च तद्वथा ।

कृपैव कारणं सिद्धेः सत्यमेव तु सांकृते ॥ ४२ ॥

शिक्षोदरार्थं योगस्य कथया वेषधारिणः ।

अनुष्ठानविहीनाः तु वञ्चयन्ति जनान् किल ॥ ४३ ॥

उच्चारणेः विप्रलंभैः यतन्ते कुशलाः नराः ।

योगिनो वयमित्येव मूढाः भोगपरायणाः ॥ ४४ ॥

शनैर्तथाविधान् ज्ञात्वा योगाभ्यासविवर्जिताम् ।

कृतार्थाश्चनैरेव वर्जयेद्वेषधारिणः ॥ ४५ ॥

एते तु विघ्नभूतास्ते योगाभ्यासस्य सर्वदा ।

वर्जयेत्तान् प्रयत्नेनेदृशी सिद्धदा क्रिया ॥ ४६ ॥

प्रथमाभ्यासकाले तु प्रवेशस्तु महामुने ।

आलस्यं प्रथमे विघ्नः द्वितीयस्तु प्रकथनम् ।

पूर्वोक्तधूर्तगोष्ठी च तृतीयो मन्त्रसाधनम् ॥ ४७ ॥

चतुर्थो धातुवादः स्यात्पञ्चमः खाद्यवादकम् ।

एवञ्च बहवो दृष्टाः मृगतृष्णाः समाः मुनेः ॥ ४८ ॥

स्थिरासनस्य जायन्ते तां तु ज्ञात्वा सुधीः त्यजेत् ।

प्राणायामं ततस्क्रियांपद्मासनगतः स्वयम् ॥ ४९ ॥

सुशोभनं मठं कुर्यात्सूक्ष्मद्वारं तु निर्घुणम् ।

सूक्ष्मं लिप्तं गोमयेन सुधया वा प्रयत्नतः ॥ ५० ॥

मङ्कुरैः मशकैः भूतैः वर्जितं च प्रयत्नतः ।

दिने दिने सुसम्भृष्टं सम्मार्ज्या ह्यतन्द्रितः ।

वासितं च सुगन्धेन धूपितं गुण्डुलादिभिः ॥ ५१ ॥

मलमूत्रादिभिः वर्गेष्वष्टादशभिरेव च ।

वर्जितं द्वारसम्पन्नम् ॥ ५२ ॥

॥ वस्त्रं वाजिनमेव वा ।

नान्यत्रस्तरणासीनः परसंसर्गवर्जितः ॥ ५३ ॥

तस्मिन् स तु समास्तीर्यासनं विभृतांशकम् ।

तत्रोपविश्य मेधावी पद्मासनमवितः ॥ ५४ ॥

समकायःप्राङ्गुलिश्च प्रणम्य श्वेष्टदेवताम् ।
ततो दक्षिणहस्तस्याङ्गुष्ठेनैव पिङ्गलाम् ॥ ५५ ॥

निरुध्य पूरयेद्वायुमिड्या च शनैः शनैः ।
यथाशक्तिनिरोधेन ततस्फुर्यात्तु कुम्भकम् ॥ ५६ ॥

ततस्त्यजेत्पिङ्गलया शनैः पवनवेगतः ।
पुनः पिङ्गलयापूर्य पूरयेद्दुदरं शनैः ।
यथा त्यजेत्तथा तेन पूरयेदनिरोधतः ॥ ५७ ॥

एवं प्रातः समासीनस्फुर्याद्विंशतिकुम्भकान् ।
कुम्भकः सहितो नाम सर्वग्रहविवर्जितः ॥ ५८ ॥

एवं मध्याह्नसमये कुर्यात् विंशतिकुम्भकान् ।
एवं सायं प्रकुरीत पुनः विंशतिकुम्भकान् ।
एवमेवार्धरात्रे अपि कुर्यात् विंशतिकुम्भकान् ॥ ५९ ॥

कुरीत रेचपूराभ्यां सहितान् प्रतिवासरम् ।
सहितो रेचपूराभ्यां तस्मात्सहितकुम्भकः ॥ ६० ॥

कुर्यादेव चतुर्वारमनालस्ये दिने दिने ।
एवं मासत्रयं कुर्यान्नाडीशुद्धिस्ततो भवेत् ॥ ६१ ॥

यदा तु नाडीशुद्धिः स्यात्तदा चिह्नानि बाह्यतः ।

जायन्ते योगिनो देहे तानि वक्ष्याम्यशेषतः ॥ ७२ ॥

शरीरलघुता दीप्तिः जठराग्निविवर्धनम् ।

कृशत्वं च शरीरस्य तदा जायेतु निश्चतम् ॥ ७३ ॥

तदा वर्ज्यानि वक्ष्यामि योगविघ्नकराणि तु ।

लवणं सर्षपं चाम्लमूत्रं रक्त्वं च तीक्ष्णकम् ॥ ७४ ॥

अतीव भोजनम् त्याज्यं स्त्रीसङ्गमनमेव च ।

अग्निसेवा तु सन्त्याज्या धूर्तगोष्ठिश्च सन्त्याजेत् ॥ ७५ ॥

उपायं च प्रवक्ष्यामि ह्यिदं योगस्य सिद्धये ।

घृतं क्षीरं च मिष्ठानं मिताहरश्च शस्यते ॥ ७६ ॥

पूर्वाङ्ककाले कुर्वीत पवनाभ्यासमेव च ।

ततः परं यथेष्टं तु शक्तिः स्याद्वायुधारणे ।

यथेष्टं धारणाद्वायोः सिद्धेः कवलकुम्भकम् ॥ ७७ ॥

केवले कुम्भके सिद्धे रेचपूरकवर्जिते ।

न तस्य दुर्लभं किञ्चिद्विषु लोकेषु विद्यते ॥ ७८ ॥

प्रश्नेदो जायते पूर्वं मर्दनं तेन कारयेत् ।

ततोऽपिधारणाद्वायोः क्रमेणैव शनैः शनैः ॥ ७९ ॥

कम्पो भवति देहस्यासनस्थस्य देहिनः ।

ततोऽधिरतराभ्यासाद्दुर्गी जायते ध्रुवम् ॥ ९० ॥

यथा तु दुर्गुरो गच्छेदुत्प्लुत्योत्प्लुत्य भूतले ।

पद्मासनस्थितो योगी तथा गच्छति भूतले ॥ ९१ ॥

ततोऽधिकतराभ्यासाद्धूमित्यगश्च जायते ।

पद्मासनस्थ एवासौ भूमिमुत्सृज्य वर्तते ॥ ९२ ॥

निराधारोऽपि चित्रं हि तदा सामर्थ्यमुद्भवेत् ।

स्वप्नं वा बह्वं वा भुञ्ज्या योगी न व्यथते तदा ॥ ९३ ॥

अल्लमूत्रपुरीषश्च स्वप्ननिद्रश्च जायते ।

क्रिमयो दृषिका लाला श्वेदो दुर्गन्धिता तनोः ।

एतानि सर्वदा तस्य न जायन्ते ततः परम् ॥ ९४ ॥

ततोऽधिकतराभासाद्बलमुत्पद्यते भृशम् ।

येन भूचरसिद्धिः स्याद्भूचराणां जये म्ममः ॥ ९५ ॥

ब्याघ्रो लुलायो वन्यो वा गवयो गज एव वा ।
सिंहो वा योगिना तेन श्रियन्ते हस्तताडनात् ।
कन्दर्पस्य यथारूपं तथा तस्यापि योगिनः ॥ १७ ॥

तस्मिन् काले महाविघ्नो योगिनः स्यात्प्रमादतः ।
तद्वृषशगाः नार्यः कञ्चुके तस्य सङ्गमम् ॥ १९ ॥

यदि सङ्गं करोत्येष विन्दुस्तस्य विनश्यति ।
आयुः क्षयो विन्दुनाशदसामर्थ्यं च जायते ॥ १८ ॥

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन विन्दुराक्ष्या हि योगिना ।
ततो रहस्यपाविष्टः प्रणवः प्लुतमात्रया ॥ १९ ॥

जपेत्पूर्वाः जितानां च पापानां च नाशहेतवे ।
सर्वविघ्नहरश्चायं प्रणवः सर्वदोषहा ॥ २० ॥

एवमभ्यासयोगेन सिद्धिः आरम्भसम्भवा ।
ततो भवेद्विघ्नवस्था पवनाभ्यासिनः सदा ॥ २१ ॥

प्राणापानौ मनोवयु जीवन्मूर्ध्नि परमात्मनौ ।
अन्योन्यास्यविरोधेनैकतां घटतो कानिचित् ॥ २२ ॥

तदा घटाद्वयावस्था प्रसिद्ध योगिनां स्मृता ।

ततश्चिह्नानि यानि स्युः तानि वक्ष्यामि कानिचित् ॥ ८३ ॥

पूर्वं यः कथितोऽभ्यासश्चतुर्धा तं परित्यजेत् ।

दिवा वा यदि वा रात्रौ याममात्रं समभ्यसेत् ॥ ८४ ॥

एकवारं प्रतिदिनं कुर्यात्केवलकुम्भकम् ।

प्रत्याहारो हि एवं स्यादेवं कर्तुः हि योगिनः ॥ ८५ ॥

इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यो यत्प्रत्याहरति स्फुटम् ।

योगी कुम्भकमास्थाय प्रत्याहारः स उच्यते ॥ ८६ ॥

यद्यत्पश्याति चक्षुर्भ्यां तदुदात्तानि भावयेत् ।

यद्यज्जिह्वति नासाभ्यां तदुदात्तानि भावयेत् ॥ ८७ ॥

एवं ज्ञानेन्द्रियाणां हि तत्संख्या सन्धयेत् ।

याममात्रं प्रतिदिनं योगी यत्नादतन्द्रितः ॥ ८८ ॥

तदा विचित्रसामर्थ्यं योगिनां जायते ध्रुवम् ।

दूरश्रुतिः दूरदृष्टिः क्षणाद्दूरगमस्तथा ॥ ८९ ॥

वाक्त्रिद्विधः कामचारित्त्वमदृश्याकरणं तथा ।

मलमूत्रप्रलेपेन लोहादीनां सुवर्णता ।

खेचरत्नं तथान्यत्तु सतताभ्यासयोगिनः ॥ १० ॥

तदा बुद्धिमता भाव्य योगिना योगसिद्धये ।

एते विहताः महासिद्धेः न रमेतेषु बुद्धिमान् ॥ ११ ॥

न दर्शयेत् कस्मैचिंस्वसामर्थ्यं हि सर्वदा ।

कदाचिद्दशयेत्प्रीत्या भक्तियुक्त्या वा पुनः ॥ १२ ॥

यथा मूर्खा यथा मूढो यथा बधिर एव वा ।

तथा वर्तेत लोकेषु स्वसामर्थ्यास्य गुण्ये ॥ १३ ॥

नोच्छिष्याः हि बहवो भवन्ति स्व न संशयः ।

तत्कर्मकरणव्यग्रः स्वाभ्यासे विस्मृतो भवेत् ।

अभ्यासेन विहीनस्तु ततो लौकिकतां व्रजेत् ॥ १४ ॥

अविस्मृत्य गुरोः वक्यमभ्यासेत्तदहर्निशम् ।

एवं भवेद्दृष्टावस्था सदाभ्यासस्य योगिनः ॥ १५ ॥

अनभ्यासेन योगस्य वृथा गोष्ठ्या न सिध्यति ।

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन योगमेव सदाभ्यासेत् ॥ १६ ॥

ततः परिचयावस्था जयते अभ्यासयोगतः ।

वायुः सम्प्रेरितो यत्रादग्निना सह कुण्डलीम् ॥ ९९ ॥

बोधयित्वा सुष्मन्नायां प्रविशेदविरोधतः ।

वायुना सह चित्तं तु प्रविशेत् महापथम् ॥ ९८ ॥

महापथं श्वाशानं च सुष्मन्नापि वेत्यसौ ।

यस्य चित्तं सपवनं सुष्मन्नां प्रविशेदिह ॥ ९९ ॥

भाव्यानर्थान् सः विज्ञाय योगि रहसि यत्नतः ।

पञ्चधा धारणं कुर्यात्तद्वृत्ततयापहम् ॥ १०० ॥

पृथिवी धारणं वक्ष्ये पार्थिवेभ्यस्त्वं भयापहम् ।

नाभेः अधः गुदस्योर्ध्वं घटिकाः पञ्च धारयेत् ॥ १०१ ॥

वायुं भवेत् ततो पृथ्वीधारणं तद्वयापहम् ।

पृथिवी संभवः तस्य न मृत्युः योगिनो भवेत् ॥ १०२ ॥

नाभिस्थाने ततो वायुं धारयेत् पञ्च नाडिकाः ।

ततो जलाद्भ्रमं नास्ति जलमृत्युः न योगिनः ॥ १०३ ॥

नाभ्यूर्ध्वमगुले वायुं धारयेत् पञ्च नाडिकाः ।

अग्नेयधारणा सेयं न मृत्युः तस्य बहिना ॥ १०४ ॥

सदा विचित्रसामर्थ्यं योगिनो जायते ध्रुवम् ।

न दह्यते शरीरं च प्रक्षिप्तो बहि कुण्डके ॥ १०५ ॥

नाभिलंबोः हि मध्ये तु प्रदेशत्रयसंयुते ।

धारयेत् पञ्च घटिकाः वायुं साहसा हि वायवी ।

धारणान्न तु वायोस्तु योगिनो हि भयं भवेत् ॥ १०६ ॥

भ्रूमध्यादुपरिष्ठात्तु धारयेत् पञ्च नाडिकाः ।

वायुं योऽसौ प्रयत्नेन सेयमाकाशधारणा ॥ १०७ ॥

आकाशधारणां कुर्वन्मृत्युं जयति तद्व्रतः ।

यत्र तत्र स्थितो वापिसुखमत्यन्तमश्लुते ॥ १०८ ॥

एवं च धारणाः पञ्च कुर्याद्योगी विचक्षणः ।

ततो दृढशरीरः स्यन्मृत्युर्तस्य न विद्यते ॥ १०९ ॥

इत्येवं पञ्चभूतानां धारणां यः समभ्यसेत् ।

ब्रह्मणः प्रलये वापि मृत्युः तस्य न विद्यते ॥ ११० ॥

समभ्यसेत्तदा ध्यानं घटिकाः षष्टिमेव च ।

वायुं निरुध्य ध्यायेत्तु देवतामिष्टदायिनीम् ॥ १११ ॥

सगुणध्यानमेव स्यादणिमादिगुणप्रदम् ।

निर्गुणं खमिव ध्यात्वा मोक्षमार्गं प्रपद्यते ॥ ११२ ॥

निर्गुणध्यानसम्पन्नः समाधिं च ततोऽभ्यसेत् ।

दिनद्वादशकेनैव समाधिं समवाप्नुयात् ॥ ११३ ॥

वायुं निरुध्य मेधवी जीवन्मुक्तो भवेद्भुवम् ।

समाधिः समतावस्था जीवात्तु परमात्मानोः ॥ ११४ ॥

यदि स्याद्देहमुत्सृष्टमिच्छा चेदुत्सृजेत्स्वयम् ।

परब्रह्मणि लीयेत्तज्ज्ञा कर्मशुभाशुभम् ॥ ११५ ॥

अथ चेन्नो समुत्सृष्टुं स्वशरीरं यदि प्रियमयम् ।

सर्व लोकेषु विचरेदणिमादिगुणान्वितः ॥ ११६ ॥

कदाचिन्मिच्छया देवो भूत्वा स्वर्गयपि संचरेत् ।

मनुष्यो वापि यच्छो वा म्मिच्छया हि ऋणाद्भवेत् ॥ ११७ ॥

सिंहो व्याघ्रो गजो वा स्यादिच्छया जन्तुतां ब्रजेत् ।

यथेष्टमेव वर्तेत योगी विद्वान्महेश्वरः ॥ ११८ ॥

कविमार्गोऽहमुक्तः ते साङ्कृते अष्टाङ्गयोगतः ।

सिद्धानां कपिलादीनां मतं वक्ष्ये ततः परम् ॥ ११९ ॥

अभासभेदतो भेदः फल तु सममेव हि ।

महामुद्रां प्रवक्ष्यामि भैरवेणोज्ज्वलादरात् ॥ १२० ॥

पार्श्विवामस्य पादस्य योनिस्थाने नियोजयेत् ।

प्रसार्य दक्षिणं पादं हस्ताभ्यां धारयेद्दृढम् ॥ १२१ ॥

चिबुकं हृदि विन्यस्य पूरयेत् वायुना पुनः ।

कुस्तकेन यथाशक्त्या धारयित्वा तु रेचयेत् ।

वामाङ्गेन समभ्यस्य दक्षिणाङ्गेन चाभ्यसेत् ॥ १२२ ॥

प्रसारितस्तु यः पादस्तमूरुपरि विन्यसेत् ।

अयमेव महाबन्धो मुद्रावक्ष्याममभ्यसेत् ॥ १२३ ॥

महाबन्धस्थितो योगी स्फिचो सन्ताडयेच्छनैः ।

अयमेव महाबन्धः सिद्धैः अभ्यस्यते नरैः ॥ १२४ ॥

अन्तः कपालकुहरे जिह्वां व्यावर्त्य बन्धयेत् ।

भ्रूमध्ये दृष्टिः अप्येषा मुद्रा भवति खेचरी ॥ १२५ ॥

कर्णमाकुण्ड्य हृदये स्थापयेद्दृढमिच्छया ।

जलन्धरो बन्ध एष अमृतद्रवपालकः ॥ १२७ ॥

नाभिस्थोऽग्निः कपालस्थसहस्रकमलच्युतम् ।

अमृतं सर्वदा तावदन्तर्ज्वलति देहिनाम् ॥ १२९ ॥

यथा चाग्निस्तदमृतं न पिबेत्तु पिबेत्स्रयम् ।

याति पश्चिममार्गेऽपि वमन्त्यासतः सदा ।

अमृतं कुरुते देहं जलन्धरमतोऽभ्यसेत् ॥ १२८ ॥

उद्यानं तु सहजं गुणौघात्कथितं सदा ।

अभ्यसेदस्तत्रस्तु बद्धोऽपि तरुणो भवेत् ॥ १२९ ॥

नाभेः ऊर्ध्वमधश्चापि तानं कुर्यात्प्रयत्नतः ।

षण्मासमभ्यसेन्मृत्युं जयेदेव न संशयः ॥ १३० ॥

मूलबन्धं तु यो नित्यमभ्यसेत्स च योगवित् ।

गुदे पाङ्क्तिं तु सम्पीड्य वायुमाकुण्डयेद्बलात् ।

वारं वारं यथा चोर्ध्वं समायाति समीरणः ॥ १३१ ॥

प्राणापानौ नादविन्दुं मूलबन्धेन चैकताम् ।

गत्वा योगस्य संसिद्धिं यच्छतो नात्र संशयः ॥ १३२ ॥

करणं विपरिताप्यं सर्वव्याधिविनाशनम् ।

नित्यमभ्यासयुक्तस्य जठराग्निः विवर्द्धते ॥ १७७ ॥

आहारो बह्वलः तस्य सम्पाद्यः सांकृते ध्रुवम् ।

अन्नाहारो यदि भवेदग्निः दाहं करोति वै ।

ऊर्ध्वं भानुरधश्चन्द्रस्तद्यथा शृणु सांकृते ॥ १७८ ॥

अधः शिरश्चेक्ष्मपादः ऋणं स्यात्प्रथमे दिने ।

ऋणात्तु किञ्चिदधिकमभ्यासेन दिने दिने ॥ १७९ ॥

बलिश्च पलितश्चैव षण्मासोर्ध्वं न दृश्यते ।

याममात्रं तु यो नित्यमभ्यासेत्स तु उगवित् ॥ १८० ॥

ब्रह्मलिङ्गं कथयिष्यामि गोपितं सर्वयोगिभिः ।

अतीवैतद्द्रव्यं तु न देयं यस्य कस्यचित् ।

स्वप्नाङ्गैस्तु समो यो स्यात्समै च कथयेद्भुवम् ॥ १८१ ॥

स्वच्छया वर्तमानोऽपि योगोक्तनियमैः विना ।

ब्रह्मलिङ्गं यो विजानति स योगी सिद्धिभाजनः ॥ १८२ ॥

तत्र वस्तु द्वयं ब्रह्मैव ह्यर्लभं येन केनचित् ।

लभ्यते यदि तस्यैव योगसिद्धिकरं स्मृतम् ॥ १८३ ॥

ক্ষীরमाङ्गिरसं चेति द्वयोरदयं तु लभते ।
द्वितीयं हर्लभं पुंसां स्त्रीभ्यः साध्यमुपायतः ।
योगाभ्यासरता स्त्री च पुंसा यत्नेन साधयेत् ॥ १४० ॥

पुमान् स्त्री वा यदन्योन्यं स्त्रीपुंस्त्वानपेक्षया ।
स्वप्रयोजनमात्रैकसाधनात्सिद्धिमाप्नुयात् ॥ १४१ ॥

चलितो यदि बिन्दुः तमुर्ध्वमाकृष्य रक्षयेत् ।
एवं च रक्षितो बिन्दुः मृतुं जयति तत्रतः ॥ १४२ ॥

मरणं बिन्दुपातेन जीवनं बिन्दुधारणत् ।
बिन्दुरक्षाप्रसादेन सर्वं सिध्यति योगिनः ॥ १४३ ॥

अमरौलिस्तद्यथा स्यात्सहजौलिस्ततो यथा ।
तदभ्यासक्रमः शस्यः सिद्धानां सम्प्रदायतः ॥ १४४ ॥

एतैः सैः वैश्वे कथितैरभ्यासेत् काललालतः ।
ततो भवेद्राजयोगो नास्तुरा भवति ध्रुवम् ।
न दिङ्मात्रेण सिद्धिः स्यादभ्यासेनैव जायते ॥ १४५ ॥

राजयोगं वरं प्राण्य सर्वसत्त्ववशंकरम् ।
सर्वं कुर्यान्नवा कुर्याद्यथारुचिचोष्टितम् ॥ १४६ ॥

यथान्तरा च योगेन निष्पन्ना योगिनः क्रिया ।

यथावस्था हि निष्पत्तिर्भुक्तिमुक्तिफलप्रदा ॥ १४७ ॥

सर्वं ते कथितं ब्रह्मन् सांस्कृते योगमाचर ।

इति तस्य वचः श्रुत्वा सांस्कृतिः योगमाप्तवान् ।

सर्वासिद्धीरवाप्यासौ दत्तात्रेयप्रसादतः ॥ १४८ ॥

य इदं पठते नित्यं साधुभ्यः श्रावयेदपि ।

तस्य योगः क्रमेणैव सिध्यत्येव न संशयः ॥ १४९ ॥

योगिनोऽभ्यासयुक्ताः ये ह्यरण्येषु गृहेषु वा ।

बहुकालं रमन्ते स्म बहुकालविवर्जिताः ॥ १५० ॥

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन योगमेव सदाभ्यसेत् ।

योगाभ्यासो जन्मफलं विफला हि तथा क्रिया ॥ १५१ ॥

महामायाप्रसादेन सर्वेषामस्तु तत्सुखम् ।

एतत्सर्वं यथायुक्तं तामेवाराधयेत्ततः ॥ १५२ ॥

यः संस्मृत्या मुनीनामपि दूरितहरो योगसिद्धिप्रदश्च ।

कारुण्यादयः प्रवक्ता सुखदुःखसुहृद्योगशास्त्रस्य नाथः ॥ १५३ ॥

तस्याहं भक्तिशून्योऽप्यथिलजनगुरोः भक्तिचिन्तामणेः हि ।

दत्तत्रेयस्य विज्ञोः पदनलिनयुगं नित्यमेव प्रपद्ये ॥ १५४ ॥

Encoded by Vlad Sovarel, 1998 Bucharest vlad@asea.ro

%Datt=atreya, Yoga \S=astra.

%Tr. Eng. dr. Amita Sharma, Swami Keshawananda Yoga-Samsthan-

Prakashana, Delhi 1985.

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

Last updated त्oday

<http://sanskritdocuments.org>

Dattatreya Yoga Shastra Lyrics in Bengali PDF

% File name : dattayoga.itx

% Category : yoga

% Location : doc\ deities\ misc

% Author : Vedic Tradition

% Language : Sanskrit

% Subject : philosophy/hinduism

% Transliterated by : Sovarel Vlad vlad at asea.ro

% Proofread by : Sovarel Vlad vlad at asea.ro

% Source : Tr. Eng. dr. Amita Sharma, Swami Keshawananda Yoga-Samsthan-Prakashana, Delhi 1985

% Latest update : June 10, 2000

% Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

% Site access : <http://sanskritdocuments.org>

%

% This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study

% and research. The file is not to be copied or reposted for promotion of

% any website or individuals or for commercial purpose without permission.

% Please help to maintain respect for volunteer spirit.
%

We acknowledge well-meaning volunteers for Sanskritdocuments.org and other sites to have built the collection of Sanskrit texts.

Please check their sites later for improved versions of the texts.

This file should strictly be kept for personal use.

PDF file is generated [December 8, 2015] at Stotram Website